

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

**AKCIJSKI PLAN ZAŠTITE OKOLIŠA
NA SVEUČILIŠTU JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU**

Osijek, 2014.

Sadržaj

1. UVOD	4
2. POLAZIŠTA	4
2.1. Međunarodni kontekst zaštite okoliša	4
2.2. Sveučilišna zajednica i zaštita okoliša	5
2.3. Okolišno zakonodavstvo Republike Hrvatske	7
2.3.1. Ustavna polazišta	7
2.3.2. Zakoni iz područja zaštite okoliša	8
2.3.3. Dokumenti zaštite okoliša	10
3. OSNOVNI PODACI O SVEUČILIŠTU JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU	14
3.1 Status i ustroj	14
3.2 Sveučilišna nastava i studenti	16
3.3 Ljudski i materijalni resursi	17
4. MJERE I AKTIVNOSTI ZAŠTITE OKOLIŠA	18
4.1 Zrak i klimatske promjene	18
4.1.1 Mjere za smanjivanje i ograničavanje emisija onečišćujućih tvari u zrak	18
4.1.2 Mjere za zaštitu ozonskog sloja	18
4.1.3 Mjere za smanjivanje i ograničavanje emisija stakleničkih plinova	19
4.1.4 Mjere za ublaživanje utjecaja klimatskih promjena	19
4.2. Gospodarenje energijom	19
4.2.1 Energetska učinkovitost	19
4.2.2 Energetska obnova zgrada	19
4.2.3 Javna rasvjeta	20
4.2.4 Električni uređaji i oprema	20
4.2.5 Uređaji i oprema informacijske tehnologije i uredsko poslovanje	20
4.2.6 Obnovljivi izvori energije	21
4.3. Postupanje s otpadom	21
4.3.1 Izbjegavanje i smanjivanje nastajanja otpada	21
4.3.2 Odvojeno sakupljanje otpada	21
4.3.3 Postupanje s električnim i elektroničkim (EE) otpadom	22
4.3.4 Postupanje s biootpadom	22

4.3.5. Postupanje s otpadnim uljima.....	22
4.3.6. Postupanje s otpadnim baterijama i akumulatorima.....	23
4.3.7. Postupanje s otpadnim vozilima i gumama.....	23
4.3.8 Postupanje s građevnim otpadom	23
4.3.9 Postupanje s medicinskim otpadom	24
4.3.10. Postupanje s kemikalijama	24
4.3.11 Zaštita od ionizirajućeg zračenja	24
4.4. Promet.....	24
4.5. Prehrana u studentskim restoranima	25
4.6. Gospodarenje vodom	25
4.7. Očuvanje biološke raznolikosti	26
4.8. Zaštita krajobraza	26
4.9. Postupci javne nabave.....	27
4.10. Obrazovanje za zaštitu okoliša i održivi razvoj	27

Opće napomene

Na 10. sjednici Senata Sveučilišta Josipa Juraja Strossmayera u Osijeku održanoj 15.7.2014., na inicijativu prof.dr.sc. Damira Markulaka, prorektora za strategiju razvoja i prostorno planiranje, imenovano je Povjerenstvo za izradu Akcijskog plana Zaštite okoliša na Sveučilištu (u daljnjem tekstu Povjerenstvo).

Rezultat rada Povjerenstva je prijedlog Akcijskog plana Zaštite okoliša na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, koji se kao takav šalje na Senatu te predlaže njegovo usvajanje.

Povjerenstvo je radilo u sastavu:

- Izv. prof. dr. sc. Enrih Merdić, pročelnik Odjela za biologiju, predsjednik,
- prof. dr. sc. Željko Koški, Građevinski fakultet,
- doc. dr. sc. Siniša Ozimec, Poljoprivredni fakultet,
- doc. dr. sc. Mirna Habuda Stanić, Prehrambeno-tehnološki fakultet,
- doc. dr. sc. Ljiljana Krstin, član, Odjel za biologiju,
- dr. sc. Marina Poje, Odjel za fiziku
- Alka Turalija, Poljoprivredni fakultet.

1. UVOD

Povjerenstvo smatra da bi za izradu Strategije zaštite okoliša Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, kao konačni cilj inicijative, bilo potrebno detaljnije analizirati postojeće stanje na Sveučilištu. To je vrlo opsežan posao budući da treba obraditi podatke iz svih segmenata okoliša koje se tiču Sveučilišta, a koje su navedene u ovom Akcijskom planu.

2. POLAZIŠTA

Okoliš je prirodno i svako drugo okruženje organizama i njihovih zajednica uključivo i čovjeka koje omogućuje njihovo postojanje i njihov daljnji razvoj: zrak, more, vode, tlo, zemljina kamena kora, energija te materijalna dobra i kulturna baština kao dio okruženja koje je stvorio čovjek; svi u svojoj raznolikosti i ukupnosti uzajamnog djelovanja.

Zaštita okoliša je skup odgovarajućih aktivnosti i mjera kojima je cilj sprječavanje opasnosti za okoliš, sprječavanje nastanka šteta i/ili onečišćivanja okoliša, smanjivanje i/ili otklanjanje šteta nanesenih okolišu te povrat okoliša u stanje prije nastanka štete.

Zaštitom okoliša osigurava se cjelovito očuvanje kakvoće okoliša, očuvanje bioraznolikosti i krajobrazne raznolikosti te georaznolikosti, racionalno korištenje prirodnih dobara i energije na najpovoljniji način za okoliš, kao osnovni uvjet zdravog života i temelj koncepta održivog razvitka.

2.1. Međunarodni kontekst zaštite okoliša

U današnje vrijeme zaštiti okoliša pristupa se kao sastavnom dijelu koncepta održivog razvitka. Ujedinjeni su narodi 1983. godine osnovali Svjetsku komisiju za okoliš i razvitak (WCED) nazvanu prema predsjedateljici Gro Harlem Brundtland, norveškoj premijerki. Komisija je istražila okolišne i ekonomske pokazatelje te je 1987. godine objavila izvješće: *Naša zajednička budućnost*. U njemu je istaknut koncept održivog razvitka koji je definiran kao: *razvitak koji zadovoljava potrebe današnje generacije bez ugrožavanja mogućnosti budućih generacija da zadovolje svoje*.

Održivi razvitak ostvaruje ravnotežu između zahtjeva za unapređivanjem kakvoće života (ekonomska sastavnica), za ostvarivanjem socijalne dobrobiti i mira za sve (socijalna sastavnica) te zahtjeva za očuvanjem okoliša, prirodnih dobara i kulturne baštine (okolišna sastavnica). Kada je razvitak održiv, on unapređuje položaj ljudi u društvenoj zajednici, zadržava ili unapređuje ekonomiju, a s okolišem postupa odgovorno.

Konferencija Ujedinjenih naroda o okolišu i razvitku (Rio de Janeiro, 3.-14. lipnja 1992.) i Svjetski sastanak na vrhu o održivom razvitku (Johannesburg, 26. kolovoza-4. rujna 2002.) ključni su događaji na kojima su utvrđene odrednice međunarodne zajednice za globalnu politiku zaštite okoliša i održivog razvitka. Na konferenciji u Rio de Janeiru, usvojen je akcijski program za 21. stoljeće (Agenda 21) kao potpora načelu održivog razvitka te su države pozvane da donesu nacionalne strategije za održivi razvitak. Europska unija donijela je Strategiju održivog razvitka 2001. godine, koju je revidirala 2006. godine. Republika Hrvatska je prvu Strategiju održivog razvitka, izrađenu prema odredbama Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“ br. 110/07.) donijela 2009. godine („Narodne novine“ br. 30/09.).

Ključni aspekti održivog razvitka jesu: zaštita prirodnog okoliša i biološke raznolikosti; smanjenje onečišćenja zraka, mora, vode i tla; smanjenje količina otpada i promicanje recikliranja; obrazovanje i promicanje zaštite okoliša među stanovništvom.

2.2. Sveučilišna zajednica i zaštita okoliša

Održivost je postala sastavni dio modernog sveučilišnog života. Globalni je trend da sveučilišta revidiraju svoju misiju, reformiraju studijske i istraživačke programe, kao i svakodnevno funkcioniranje i poslovanje, kako bi uključili i promicali održivi razvitak. Postoji niz međunarodnih dokumenata (povelja i deklaracija) čiji su potpisnici predstavnici sveučilišnih središta iz svih dijelova svijeta, u kojima je izražena potpora primjeni i promicanju koncepta održivog razvitka u visokom obrazovanju.

Talloireska deklaracija je prvi dokument u kojem su sveučilišni čelnici preuzeli obvezu svjetskih predvodnika u razvoju, oblikovanju, podršci i očuvanju održivosti. Deklaracija je usvojena na konferenciji Udruženja sveučilišnih lidera za održivu budućnost (ULSF - Association of University Leaders for a Sustainable Future), održanoj u mjestu Talloires (Francuska), 1990. godine. Donosi akcijski plan u 10 točaka koje obuhvaćaju glavna područja sveučilišnoga djelovanja. Od početnih 22 sveučilišta potpisnika, deklaraciji je do danas pristupilo 470 visokoškolskih ustanova iz 54 države.

Kyotska deklaracija o održivom razvitku usvojena je na 9. okruglom stolu Međunarodnog udruženja sveučilišta (IAU - International Association of Universities), održanom u Japanu, 1993. godine. Deklaracija donosi smjernice održivog razvitka koje svakom sveučilištu preporučuje da ih uvrsti u akcijski plan. IAU danas okuplja 624 visokoškolske ustanove iz 116 država.

Sveučilišna povelja za održivi razvitak (COPERNICUS povelja) ishod je aktivnosti „Programa suradnje u Europi za istraživanje prirode i industrije kroz koordinirane sveučilišne studije“ (COPERNICUS - CO-operation Programme in Europe for Research on Nature and Industry through

Coordinated University Studies), koji je uspostavila tadašnja Europska rektorska konferencija čiji je slijednik Udruženje europskih sveučilišta (EUA - European University Association). Povelja je prihvaćena na konferenciji u Barceloni, 1993., a rektori 213 europskih sveučilišta potpisali su je u Ženevi, 1994. godine. Među potpisnicima povelje iz Republike Hrvatske je i Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. COPERNICUS povelju je do kraja 2006. godine potpisalo 328 sveučilišta iz 38 europskih država.

Sveučilišna povelja za održivi razvitak sadrži deset načela djelovanja, navedenih kako slijedi:

1. **Institucionalna predanost:** Sveučilišta moraju u okviru akademske zajednice pokazati stvarnu predanost primjeni načela zaštite okoliša i održivog razvitka.
2. **Etika za okoliš:** Sveučilišta moraju među nastavnim osobljem, studentima, te javnosti općenito, promicati održive obrasce potrošnje i životne stilove u skladu s okolišem. Istovremeno, sveučilišta će razvijati programe kojima će povećavati osposobljenost akademskog osoblja da podučava o pitanjima okoliša.
3. **Obrazovanje zaposlenika sveučilišta:** Sveučilišta moraju osigurati obrazovanje, usavršavanje i potporu svojim zaposlenicima u pitanjima zaštite okoliša kako bi oni mogli raditi svoj posao na način odgovoran prema okolišu.
4. **Programi obrazovanja za okoliš:** Sveučilišta moraju uključiti pitanja zaštite okoliša u sve svoje programe, te stvarati programe obrazovanja za okoliš koji će uključivati kako predavače i istraživače, tako i studente, koji svi trebaju biti upoznati s globalnim izazovima okoliša i razvitka, bez obzira na smjer studija.
5. **Interdisciplinarnost:** Sveučilišta moraju, u ostvarivanju glavne svrhe svojega rada, podupirati interdisciplinarnu i svestranu programe obrazovanja i istraživanja koja se odnose na održivi razvitak. Sveučilišta također moraju prevladati nepotrebno natjecanje između znanstvenih područja i odjela.
6. **Širenje znanja:** Sveučilišta moraju poduprijeti nastojanja da se popuni praznina u postojećoj literaturi namijenjenoj studentima, stručnjacima, čelnicima i javnosti pripremajući informativni obrazovni materijal, organizirajući javna predavanja i ustanovljavajući programe trajnog usavršavanja. Osim toga, sveučilišta se trebaju spremno uključiti u provjeru utjecaja na okoliš.
7. **Umrežavanje:** Sveučilišta moraju promicati interdisciplinarno povezivanje stručnjaka u zaštiti okoliša na lokalnoj, regionalnoj, državnoj i međudržavnoj razini, sa svrhom suradnje na zajedničkim obrazovnim i istraživačkim projektima u zaštiti okoliša. U tom cilju, poticati će se razmjena studenata i znanstvenika.

8. **Partnerstva:** Sveučilišta moraju preuzeti inicijativu u poticanju partnerstva s drugim područjima društva, kako bi se oblikovali i primijenili koordinirani pristupi, strategije i planovi djelovanja.

9. **Programi cjeloživotnog obrazovanja:** Sveučilišta moraju prirediti obrazovne programe cjeloživotnog usavršavanja o okolišu za različite skupine, npr. poslovne ljude, državne organizacije, nevladine organizacije, medije.

10. **Prijenos tehnologija:** Sveučilišta moraju pridonijeti obrazovnim programima koji se provode s ciljem prenošenja dobrih suvremenih načina obrazovanja, te naprednih postupaka poslovnog upravljanja.

2.3. Okolišno zakonodavstvo Republike Hrvatske

2.3.1. Ustavna polazišta

Ustav Republike Hrvatske sadržava i odredbe koje čine osnovu za oblikovanje okvira i sadržaja prava okoliša u Republici Hrvatskoj.

U članku 3. je među najviše vrednote ustavnog poretka koje su i temelj za tumačenje Ustava, uvršteno i *očuvanje prirode i čovjekova okoliša*.

Ustav u članku 52., stavak 1. određuje: *More, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, ali i zemljište, šume, biljni i životinjski svijet, drugi dijelovi prirode, nekretnine i stvari od osobito kulturnog, povijesnog, gospodarskog i ekološkog značenja, za koje je zakonom određeno da su od interesa za Republiku Hrvatsku, imaju njezinu osobitu zaštitu;* dok stavak 2. određuje: *Zakonom se određuje način na koji dobra od interesa za Republiku Hrvatsku mogu upotrebljavati i iskorištavati ovlaštenici prava na njima i vlasnici, te naknada za ograničenja kojima su podvrgnuti.*

Ustav u članku 50., stavak 2., određuje sljedeće ograničenje: *Poduzetnička se sloboda i vlasnička prava mogu iznimno ograničiti zakonom radi zaštite interesa i sigurnosti Republike Hrvatske, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi.*

Ustav u članku 69. uređuje obvezu države kao i svih subjekata da sudjeluju i doprinose zaštiti okoliša; stavak 2.: *Država osigurava uvjete za zdrav okoliš* i stavak 3: *Svatko je dužan, u sklopu svojih ovlasti i djelatnosti, osobitu skrb posvećivati zaštiti zdravlja ljudi, prirode i ljudskog okoliša.*

Deklaracija o zaštiti okoliša u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“ br. 34/92.), koju je Hrvatski sabor donio 5. lipnja 1992. godine, izražava odlučnost Republike Hrvatske da će *osigurati uravnotežen ekološki i gospodarski razvitak u cilju trajnog očuvanja nacionalne baštine za sadašnje i buduće generacije i provedbe ustavnog prava hrvatskih državljana na zdrav život, dostojnog standarda, u očuvanom okolišu.*

2.3.2. Zakoni iz područja zaštite okoliša

Okolišno zakonodavstvo Republike Hrvatske čine međunarodni ugovori (konvencije, protokoli) koje je potvrdio Hrvatski sabor, zakoni i njihovi provedbeni propisi (uredbe, pravilnici), te propisi Europske unije (uredbe i direktive). Republika Hrvatska je stranka brojnih međunarodnih ugovora iz područja zaštite okoliša temeljem njihova potvrđivanja ili notifikacije o sukcesiji.

Kao članica Europske Unije, Republika Hrvatska neposredno primjenjuje ili usklađuje te prenosi u nacionalno zakonodavstvo pravnu stečevinu Europske unije iz tematskog područja zaštite okoliša.

2.3.2.1. Zakon o zaštiti okoliša

Horizontalno okolišno zakonodavstvo u Republici Hrvatskoj kao krovni zakon uređuje Zakon o zaštiti okoliša („Narodne novine“ br. 80/13., 153/13.). U članku 7. definirani su ciljevi, a u člancima 8.-19. načela zaštite okoliša.

Ciljevi zaštite okoliša u ostvarivanju uvjeta za održivi razvitak jesu:

- zaštita života i zdravlja ljudi,
- zaštita biljnog i životinjskog svijeta, georaznolikosti, bioraznolikosti i krajobrazne raznolikosti te očuvanje ekološke stabilnosti,
- zaštita i poboljšanje kakvoće pojedinih sastavnica okoliša,
- zaštita ozonskog omotača i ublažavanje klimatskih promjena,
- zaštita i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajobraza,
- sprječavanje velikih nesreća koje uključuju opasne tvari,
- sprječavanje i smanjenje onečišćenja okoliša,
- trajna uporaba prirodnih dobara,
- racionalno korištenje energije i poticanje uporabe obnovljivih izvora energije,
- uklanjanje posljedica onečišćenja okoliša,
- poboljšanje narušene prirodne ravnoteže i ponovno uspostavljanje njezinih regeneracijskih sposobnosti,
- ostvarenje održive proizvodnje i potrošnje,
- napuštanje i nadomještanje uporabe opasnih i štetnih tvari,
- održivo korištenje prirodnih dobara,

- osiguranje i razvoj dugoročne održivosti,
- unaprjeđenje stanja okoliša i osiguravanje zdravog okoliša.

Načela zaštite okoliša jesu:

- načelo održivog razvitka
- načelo predostrožnosti
- načelo očuvanja vrijednosti prirodnih dobara, bioraznolikosti i krajobraza
- načelo zamjene i/ili nadomještaja
- načelo otklanjanja i sanacije štete u okolišu na izvoru nastanka
- načelo cjelovitog pristupa
- načelo suradnje
- načelo „onečišćivač plaća“
- načelo pristupa informacijama i sudjelovanja javnosti
- načelo poticanja
- načelo prava na pristup pravosuđu

2.3.2.2. Posebni zakoni u području zaštite okoliša

- Zakon o zaštiti zraka („Narodne novine“ br. 130/11., 47/14.)
- Zakon o provedbi Uredbe (EZ) br. 850/2004 o postojanim organskim onečišćujućim tvarima („Narodne novine“ br. 148/13.)
- Zakon o održivom gospodarenju otpadom („Narodne novine“ br. 94/13.)
- Zakon o kemikalijama („Narodne novine“ br. 18/2013.)
- Zakon o zaštiti prirode („Narodne novine“ br. 80/13.)
- Zakon o vodama („Narodne novine“ br. 153/09., 63/11., 130/11., 56/13., 14/14.)
- Zakon o zaštiti od buke („Narodne novine“ br. 30/09., 55/13., 153/13.)
- Zakon o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja („Narodne novine“ br. 114/11.)
- Zakon o šumama („Narodne novine“, br. 140/05., 82/06., 129/08., 80/10., 124/10., 25/12., 68/12., 148/13., 94/14.)
- Zakon o genetski modificiranim organizmima („Narodne novine“ br. 70/05., 137/09., 28/13., 47/14.)
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Narodne novine“ br. 39/13.)
- Zakon o gnojivima i poboljšivačima tla („Narodne novine“, broj 163/03., 40/07.)
- Zakon o energiji („Narodne novine“ br. 120/12., 14/14.)
- Zakon o energetske učinkovitosti („Narodne novine“ br. 127/14.)
- Zakon o biogorivima za prijevoz („Narodne novine“, br. 65/09., 145/10., 23/11., 144/12.)
- Zakon o sigurnosti prometa na cestama („Narodne novine«, br. 67/08., 48/10., 74/11., 80/13., 158/13., 92/14.)

- Zakon o promicanju čistih i energetski učinkovitih vozila u cestovnom prometu („Narodne novine“ br. 127/13.)
- Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju sukladnosti („Narodne novine“ br. 80/13.)
- Zakon o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti („Narodne novine“ br. 28/10.)

2.3.3. Dokumenti zaštite okoliša

Temeljni dokumenti održivog razvitka i zaštite okoliša u Republici Hrvatskoj su: Strategija održivog razvitka; Plan zaštite okoliša; Program zaštite okoliša i Izvješće o stanju okoliša.

Pod dokumentima održivog razvitka i zaštite okoliša u širem smislu podrazumijevaju se strategije, planovi, programi i izvješća koja se donose prema posebnim propisima u pojedinim sektorima za pojedine sastavnice i opterećenja.

2.3.3.1. Temeljni dokumenti zaštite okoliša

Važeći temeljni dokumenti zaštite okoliša jesu:

- Nacionalna strategija zaštite okoliša, koju je donio Hrvatski sabor, 25. siječnja 2002. („Narodne novine“ br. 46/02.)
- Nacionalni plan djelovanja za okoliš, objavljen je temeljem zaključka Vlade Republike Hrvatske od 22. studenoga 2001. („Narodne novine“ br. 46/02.)
- Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske, koju je donio Hrvatski sabor, 20. veljače 2009. („Narodne novine“ br. 30/09.)
- Izvješće o stanju okoliša u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2009. do 2012. godine, koje je 9. listopada 2014. Vlada Republike Hrvatske uputila na razmatranje Hrvatskom saboru

Nacionalna strategija zaštite okoliša prepoznaje sljedeće opće prioritete: 1) dosljedna provedba propisa zaštite okoliša; 2) osvješćivanje javnosti o potrebi zaštite okoliša i obrazovanje za okoliš; 3) integralni pristup u borbi protiv zagađivanja - osobito zraka, mora, voda i tla i djelovanje usmjereno prevenciji nastanka otpada - sustav gospodarenja otpadom; 4) održivo gospodarenje prirodnom baštinom i prirodnim resursima: tlo, vodama, morem, krajolikom te Jadranskom obalom i otocima, 5) smanjenje potrošnje energije iz neobnovljivih izvora; 6) unapređenje kakvoće okoliša u urbanim sredinama; 7) unapređenje zdravlja i sigurnosti, naročito upravljanjem industrijskim rizicima.

Nacionalni plan djelovanja za okoliš, primjenjujući mjerila utjecaja na ljudsko zdravlje, ekosisteme i socijalno-ekonomsku važnost, određuje prioritetne probleme u okolišu Republike Hrvatske, pri čemu je prednost dana onima koji utječu na ljudsko zdravlje. Ovaj dokument sadrži

prijedloge za 750 planova djelovanja, s ciljevima i mjerama razrađenim po tematskim i prioritarnim područjima.

Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske je dokument koji dugoročno usmjerava gospodarski i socijalni razvitak, te zaštitu okoliša prema održivom razvitku. Strategijom se utvrđuju smjernice dugoročnog djelovanja definiranjem ciljeva i utvrđivanjem mjera za njihovo ostvarenje, uvažavajući postojeće stanje i preuzete međunarodne obveze. Strategija se donosi svakih deset godina, a iznimno i ranije. Razvojni dokumenti pojedinih područja i djelatnosti moraju biti usklađeni s načelima, osnovnim ciljevima, prioritetima i mjerama održivog razvitka po pojedinim područjima utvrđenim u Strategiji.

Opća načela održivog razvitka Republike Hrvatske jesu:

- 1) Zaštita ljudskog zdravlja;
- 2) Promicanje i zaštita temeljnih ljudskih prava;
- 3) Solidarnost unutar generacija i među generacijama;
- 4) Ostvarivanje otvorenog i demokratskog društva;
- 5) Uključivanje građana;
- 6) Uključivanje poslodavaca i socijalnih partnera;
- 7) Socijalna odgovornost poslodavca;
- 8) Integracija gospodarskih, socijalnih i okolišnih sastavnica u izradi svih politika (smjernica);
- 9) Obrazovanje za održivi razvoj;
- 10) Usklađenost politika svih razina uprave i lokalne samouprave;
- 11) Upotreba najbolje raspoložive tehnologije;
- 12) Obnavljanje prirodnih resursa (ponovnim korištenjem ili recikliranjem);
- 13) Promicanje održive proizvodnje i potrošnje;
- 14) Predostrožnost i prevencija;
- 15) Onečišćivač plaća za štetu koju nanosi okolišu.

Ključni izazovi ostvarenja održivog razvitka Republike Hrvatske jesu:

1. Stanovništvo
2. Okoliš i prirodna dobra (Zaštita prirode; Prirodna dobra; More; Šume; Poljoprivredne površine; Zrak; Tlo; Vode)
3. Održiva proizvodnja i potrošnja
4. Socijalna kohezija i pravda
5. Energija
6. Javno zdravstvo

7. Povezivanje Hrvatske

8. Zaštita Jadranskog mora, priobalja i otoka

Pri usmjeravanju Republike Hrvatske prema održivom razvitku i napretku, u svakom od osam ključnih izazova važno je provesti reforme i nastaviti izgrađivati učinkovitu državu, podići obrazovnu razinu svih građana i graditi društvo temeljeno na znanju, podupirati kulturu istraživanja i ulaganja u razvitak te raditi na ublažavanju i prilagođavanju učincima klimatskih promjena.

2.3.3.2. Ostali dokumenti zaštite okoliša

Važeći dokumenti zaštite okoliša u širem smislu jesu:

- Nacionalni plan za provedbu Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima („Narodne novine“ br. 145/08.)
- Plan smanjivanja emisija sumporovog dioksida, dušikovih oksida i krutih čestica kod velikih uređaja za loženje i plinskih turbina na području Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 151/08.)
- Program postupnog smanjivanja emisija za određene onečišćujuće tvari u Republici Hrvatskoj za razdoblje do kraja 2010. godine s projekcijama emisija za razdoblje od 2010. do 2020. godine („Narodne novine“ br. 152/09.)
- Izvješće o stanju kakvoće zraka za područje Republike Hrvatske od 2008. do 2011. godine („Narodne novine“ br. 95/13.)
- Plan zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2013. do 2017. godine („Narodne novine“ br. 139/13.)
- Strategija upravljanja vodama („Narodne novine“ br. 91/08.)
- Akcijski program zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla („Narodne novine“ br. 15/13.)
- Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske („Narodne novine br. 130/05.)
- Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007. – 2015. godine („Narodne novine“ br. 85/07., 126/10., 31/11.)
- Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske („Narodne novine 143/08.)
- Nacionalna šumarska politika i strategija („Narodne novine“ br. 120/03.)
- Strategija poljoprivrede i ribarstva Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 89/02.)
- Strategija energetskega razvoja Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 130/09.)
- Treći Nacionalni akcijski plan energetske učinkovitosti za razdoblje 2014. – 2016. Ministarstvo gospodarstva, Zaključak Vlade Republike Hrvatske, 30. srpnja 2014.
- Nacionalna strategija kemijske sigurnosti („Narodne novine“ br. 143/08.)

2.3.3.3 Krajobrazna raznolikost

Krajobraz je dio prostora čiji je karakter rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika. Krajobrazna raznolikost je strukturiranost prostora nastala na interakciji prirodnih i/ili stvorenih krajobraznih elemenata određenih bioloških, klimatskih, geoloških, geomorfoloških, pedoloških, kulturno-povijesnih i socioloških obilježja. Pri planiranju i uređenju prostora te pri planiranju i korištenju prirodnih dobara osigurava se očuvanje značajnih i karakterističnih obilježja krajobraza, koja su temeljem svoje linearne ili kontinuirane strukture ili funkcije bitna za migraciju, širenje i genetsku razmjenu divljih vrsta. Zaštita krajobraza podrazumijeva planiranje i provedbu mjera kojima se sprječavaju neželjene promjene, narušavanje ili uništavanje značajnih i karakterističnih obilježja krajobraza, uključujući i ona koja se na temelju svoje linearne i kontinuirane strukture i funkcije bitna za migraciju, širenje i genetsku razmjenu vrsta, njihove raznolikosti, iznimnosti i kulturnih vrijednosti te omogućavanje održivih multifunkcionalnih i/ili tradicionalnih načina korištenja krajobraza.

Zaštita krajobraza podrazumijeva: planiranje i provedbu mjera kojima se sprječavaju neželjene promjene, narušavanje ili uništavanje značajnih i karakterističnih obilježja krajobraza, uključujući i ona bitna za migraciju, širenje i genetsku razmjenu vrsta, njihove raznolikosti, iznimnosti i kulturnih vrijednosti te omogućavanje održivih multifunkcionalnih i/ili tradicionalnih načina korištenja krajobraza.

Zaštita krajolika i razvoj moraju biti usklađeni sa slijedećom zakonskom legislativom:

- Zakon o potvrđivanju konvencije o europskim krajobrazima, (Narodne novine – međunarodni ugovori, broj 12. od 16.10.2002.)
- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13)
- Zakon o zaštiti okoliša (NN 080/2013); Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13)ZOZP (čl. 9)
- Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13)
- Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima, standardu elaborata i obveznih priloga prostornih planova (NN 148/2010) – u izradi
- Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 061/2014)
- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03; 157/03-ispravak, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13)
- Mreža NATURA 2000 je EU doprinos uspostavi Smaragdne mreže Bernske konvencije o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (nacionalna ekološka mreža)

3. OSNOVNI PODACI O SVEUČILIŠTU JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

3.1 Status i ustroj

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (u daljnjem tekstu: Sveučilište) jedno je od sedam javnih sveučilišta u Republici Hrvatskoj. Jedino je regionalno sveučilište na području istočne Hrvatske koje obuhvaća administrativna područja pet županija: Virovitičko-podravske, Požeško-slavonske, Brodsko-posavske, Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske, u kojima prema Popisu stanovništava iz 2011. godine živi 806.462 stanovnika.

Osnivač i nositelj osnivačkih prava Sveučilišta je Republika Hrvatska. Sveučilište je javno visoko učilište koje ustrojava i izvodi znanstveno, umjetničko i razvojno istraživanje, posebice ostvarivanje znanstvenih programa od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku, umjetničko stvaralaštvo i stručni rad te na njima utemeljeno preddiplomsko, diplomsko i poslijediplomsko obrazovanje. Svoje zadaće Sveučilište ostvaruje u skladu s potrebama zajednice u kojoj djeluje.

Djelovanje Sveučilišta određeno je Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“ br. 123/03., 105/04., 174/04., 2/07, 46/07., 45/09., 63/11., 94/13., 123/13) i Statutom Sveučilišta, koji je donio Senat Sveučilišta na sjednici održanoj 17. prosinca 2013., a stupio je na snagu 27. prosinca 2013.

Statutom je uređeno ustrojstvo (Tablica 1), djelatnost i poslovanje Sveučilišta, ovlasti i način odlučivanja sveučilišnih tijela, način ustrojavanja i izvođenja sveučilišnih studija, status nastavnika, suradnika, znanstvenika i drugih zaposlenika, status studenata i druga pitanja značajna za Sveučilište.

Sveučilište ima svojstvo pravne osobe sa statusom javne ustanove i upisano je u registar ustanova pri Trgovačkom sudu u Osijeku (MBS: 030006200; OIB: 78808975734) te u Upisnik visokih učilišta i Upisnik znanstvenih organizacija, koje vodi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.

Osnovne djelatnosti Sveučilišta jesu:

- visokoškolsko obrazovanje,
- ustrojavanje i izvođenje sveučilišnih preddiplomskih, integriranih preddiplomskih i diplomskih, diplomskih i poslijediplomskih studija te stručnih studija,
- ustrojavanje i izvođenje sveučilišnih interdisciplinarnih studija,

- ustrojavanje i izvođenje programa stručnog usavršavanja u okviru cjeloživotnog obrazovanja,
- istraživanje i eksperimentalni razvoj u području prirodnih znanosti, tehničkih znanosti, biomedicine i zdravstva i biotehničkih znanosti,
- istraživanje u području društvenih znanosti, humanističkih znanosti te području umjetnosti,
- obavljanje znanstvenog i visokostručnog rada uz uvjete utvrđene posebnim propisima,
- izdavačka, knjižnična i informatička djelatnost za potrebe nastave, znanstvenog i stručnog rada,
- izrada stručnih mišljenja i vještačenja.

Tablica 1. Pregled ustroja Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Znanstveno-nastavne sastavnice u statusu javne ustanove

1. Ekonomski fakultet u Osijeku
2. Elektrotehnički fakultet Osijek
3. Filozofski fakultet Osijek
4. Građevinski fakultet Osijek
5. Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu
6. Medicinski fakultet Osijek
7. Poljoprivredni fakultet u Osijeku
8. Pravni fakultet Osijek
9. Prehrambeno-tehnološki fakultet Osijek
10. Strojarski fakultet u Slavonskom Brodu
11. Učiteljski fakultet u Osijeku

Umjetničko-nastavna sastavnica u statusu javne ustanove

1. Umjetnička akademija u Osijeku

Znanstveno-nastavne sastavnice u statusu podružnice Sveučilišta

1. Odjel za biologiju
2. Odjel za fiziku
3. Odjel za kemiju
4. Odjel za matematiku
5. Odjel za kulturologiju

Nastavna sastavnica u statusu podružnice Sveučilišta

1. Centar za stručne studije

Znanstveno-istraživačka sastavnica u statusu podružnice Sveučilišta

1. Sveučilišni centar za bibliografsko-dokumentacijsku građu o Josipu Jurju Strossmayeru i crkvenoj povijesti

Posebne sastavnice u statusu javne ustanove

1. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek
2. Studentski centar u Osijeku
3. Studentski centar u Slavonskom Brodu

Trgovačka društva u sastavu Sveučilišta

1. Tera Tehnopolis d.o.o., Osijek
2. Obnovljivi izvori energije, d.o.o

Posebne podružnice Sveučilišta

1. Sveučilišni centar za unaprjeđenje i osiguranje kvalitete visokog obrazovanja

3.2 Sveučilišna nastava i studenti

Na Sveučilištu je od ak. god. 2005./2006. započela provedba Bolonjskog procesa. U akademskoj godini 2014/2015 sveučilišna se nastava izvodi na 88 sveučilišna studija, i to na 37 preddiplomskih, 46 diplomskih i 5 integriranih preddiplomskih i diplomskih studija te stručnih studija.

Najveći broj **sveučilišnih preddiplomskih studija** izvodi se u znanstvenom području humanističkih znanosti (26 %), slijede društvene znanosti (23 %), umjetničko područje (14 %), područja prirodnih i tehničkih znanosti (11 %), biomedicine/zdravstva i biotehničkih znanosti (6 %), interdisciplinarno područje (3 %). Najveći broj **sveučilišnih diplomskih studija** izvodi u znanstvenom području humanističkih i biotehničkih znanosti (24 %), slijede društvene i prirodne znanosti (14 %), društvene znanosti i umjetničko područje (12 %), tehničke znanosti (10%), studiji iz biomedicine/zdravstva i interdisciplinarnog područja (2 %). **Stručni studiji** čine manje od 10 % svih studijskih programa te omjer sveučilišnih i stručnih studija iznosi 90 % : 10 %. Nastava na stručnim studijima izvodi se na 5 znanstveno nastavnih sastavnica na ukupno 9 stručnih studijskih programa s 5 smjerova. Najveći broj stručnih studija izvodi se u znanstvenom području biotehničkih znanosti (45 %), slijede društvene znanosti (33 %) i tehničke znanosti (22 %).

Podaci o ukupnom broju studenata i raspodjela po sastavnicama Sveučilišta, u razdoblju od ak. god. 2006./2007. do 2013./2014. prikazani su u Tablici 2.

Tablica 2. Pregled broja studenata na Sveučilištu u razdoblju: ak. god. 2006./2007. – 2013./2014.

Znanstveno-nastavna /umjetničko-nastavna sastavnica	Akademska godina							
	06./07.	07./08.	08./09.	09./10.	10./11.	11./12.	12./13.	13./14.
Ekonomski fakultet	4639	4709	5380	5470	4987	5168	4358	3362
Elektrotehnički fakultet	1651	1828	1836	1996	1966	2132	2088	2002
Filozofski fakultet	1489	1503	1403	1494	1455	1462	1446	1304
Građevinski fakultet	1050	1167	1306	1294	1265	1309	1293	1222
Katolički bogoslovni fakultet	251	252	249	260	278	228	210	208

Medicinski fakultet	731	737	795	821	874	931	991	936
Poljoprivredni fakultet	1595	1437	1308	1432	1640	1432	1670	1633
Pravni fakultet	3629	3830	3800	3722	3408	3130	3129	2511
Prehrambeno-tehnološki fakultet	619	753	587	597	644	595	597	682
Strojarski fakultet	589	625	665	671	682	710	784	914
Učiteljski fakultet	859	882	792	877	973	940	884	903
Umjetnička akademija	184	220	176	195	204	227	255	244
Odjel za biologiju	209	215	229	200	227	219	211	231
Odjel za fiziku	152	117	154	108	124	161	159	153
Odjel za kemiju	21	20	42	66	99	126	145	163
Odjel za kulturologiju	0	0	0	133	216	280	372	428
Odjel za matematiku	446	433	444	381	454	481	465	441
UKUPNO	18114	18728	19166	19717	19496	19531	19057	17337

U petogodišnjem razdoblju (2006.-2011.) najveći broj studenata (61,2 %) pohađao je fakultete iz znanstvenog područja društvenih znanosti: Ekonomski, Pravni, Učiteljski; 26,3 % fakultete iz tehničkih znanosti: Elektrotehnički, Građevinski; slijede fakulteti iz biotehničkih znanosti (8,5 %) te biomedicine i zdravstva (4 %). Na Sveučilištu u Osijeku studira 6.000 izvanrednih studenata, što čini udjel oko 30 % ukupnog broja studenata.

3.3 Ljudski i materijalni resursi

Ukupni broj zaposlenika na Sveučilištu iznosi 1698, s danom 30. lipnja 2014. godine (Tablica 3). Nastavno osoblje čini udjel od 66,8 %, a preostalih 33,2 % čini nenastavno osoblje (stručno-administrativno, tehničko i pomoćno osoblje).

Nastavnu i znanstvenu djelatnost izvodi 1134 sveučilišnih nastavnika u odgovarajućem znanstveno-nastavnom, nastavnom, suradničkom i stručnom zvanju.

Tablica 3. Pregled ukupnog broja zaposlenika na Sveučilištu u ak. god. 2013./2014.

Znanstveno-nastavna/umjetničko-nastavna sastavnica	Nastavno osoblje		Nenastavno osoblje	Ukupno
	Nastavnici i suradnici	Laboranti i tehničari		
Ekonomski fakultet	63		32	94
Elektrotehnički fakultet	89	14	39	140
Filozofski fakultet	133	0	37	169
Građevinski fakultet	61	5	29	96
Katolički bogoslovni fakultet	25		18	43
Medicinski fakultet	178	10	32	219

Poljoprivredni fakultet	147	19	48	214
Pravni fakultet	53		35	89
Prehrambeno-tehnološki fakultet	63	12	26	101
Strojarski fakultet	48	2	25	75
Učiteljski fakultet	62		22	84
Umjetnička akademija	69	3	27	99
Odjel za biologiju	44	2	15	63
Odjel za fiziku	16	1	10	27
Odjel za kemiju	20	4	12	36
Odjel za matematiku	35		15	45
Odjel za kulturologiju	28	1	18	46
Rektorat			51	51
UKUPNO	1134	73	491	1698

4. MJERE I AKTIVNOSTI ZAŠTITE OKOLIŠA

4.1 Zrak i klimatske promjene

4.1.1 Mjere za smanjivanje i ograničavanje emisija onečišćujućih tvari u zrak

- Smanjivanje i ograničavanje emisija amonijaka
- Smanjivanje i ograničavanje emisija hlapivih organskih spojeva
- Uporaba otapala i korištenje proizvoda koji sadrže organska otapala
- Smanjivanje emisija lebdećih čestica iz procesa izgaranja goriva

4.1.2 Mjere za zaštitu ozonskog sloja

- Provoditi redovito održavanje i servisiranje uređaja i opreme koja sadrži tvari koje oštećuju ozonski sloj ili fluorirane stakleničke plinove, a to su: rashladni i klimatizacijski uređaji i oprema, dizalice topline; protupožarni sustavi i aparati za gašenje požara.
- Redovito prijaviti Agenciji za zaštitu okoliša uključivanje uređaja ili opreme koja sadrži 3 kg ili više tvari koje oštećuju ozonski sloj ili fluorirane stakleničke plinove, te voditi propisane servisne kartice.
- Osigurati da tvari koje oštećuju ozonski sloj i fluorirane stakleničke plinove iz uređaja i opreme prikuplja ovlaštenu servisnu u svrhu njihove obnove, uporabe ili uništavanja.
- Neispravne hladnjake, ledenice i slične uređaje zbrinuti sukladno propisima o gospodarenju otpadnim električnim i elektroničkim uređajima i opremom.

4.1.3 Mjere za smanjivanje i ograničavanje emisija stakleničkih plinova

Ove mjere su međusektorske te su propisane unutar ostalih sektora.

4.1.4 Mjere za ublaživanje utjecaja klimatskih promjena

Ove mjere su međusektorske te su propisane unutar ostalih sektora.

4.2. Gospodarenje energijom

4.2.1 Energetska učinkovitost

- Potrošnjom energije i vode upravljati na energetske učinkovit način.
- Obveza imenovanja pravne ili fizičke osobe zadužene za praćenje potrošnje energije i vode.
- Osigurati redovito praćenje i dostavu podataka o potrošnji energije i vode u zgradama u nacionalni informacijski sustav za gospodarenje energijom, te periodički analizirati potrošnju.
- Ugraditi ventile s regulatorima topline na radijatore radi smanjivanja potrošnje plina kao goriva

4.2.2 Energetska obnova zgrada

- Organizirati i provoditi energetske preglede i energetske certificiranje zgrada s kojima raspolažu sastavnice Sveučilišta, u svrhu poboljšanja energetske svojstava zgrada.
- Izrada registra o energetskim razredima svih zgrada Sveučilišta Josipa Juraj Strossmayera
- Osigurati izloženost energetskog certifikata na vidljivom mjestu u zgradi koje je lako dostupno svim posjetiteljima zgrade.
- Vlasnik građevine dužan je voditi evidenciju o provedenim energetskim pregledima i čuvati izvješće o energetskom pregledu najmanje 10 godina od dana uručjenja izvješća.
- Planiranje energetske obnove zgrada koje su svrstane u niske energetske razrede (C, D, E, F), radi postizanja niskoenergetskog standarda i energetskog razreda (B, A ili A+).
- Planirati i provoditi mjere energetske učinkovitosti zgrada: mjere na ovojnici zgrade, unaprjeđenje tehničkih sustava za grijanje, hlađenje, ventilaciju, klimatizaciju i pripremu potrošne tople vode, sustav rasvjete te sustav automatizacije i upravljanja zgradom ili njezina dijela
- Izrada energetskih certifikata za zgrade koje će biti obnovljene, i to prije i poslije obnove.
- Izrada projektne dokumentaciju za energetske obnovu zgrade kojom se dokazuje ušteda energije, povećanje toplinske zaštite ovojnice zgrade

- Redoviti pregled sustava grijanja, hlađenja ili klimatizacije u zgradama
- Prilikom projektiranja novih i rekonstrukcije starih zgrada primjenjivati principe zelene gradnje

4.2.3 Javna rasvjeta

- Održavati i rekonstruirati javnu rasvjetu na način da smanjuje potrošnju električne energije i ispunjava uvjete propisane Zakonom o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja.
- Provoditi energetske preglede javne rasvjete jednom u pet godina od dana dostave posljednjeg izvješća o energetskom pregledu
- Periodički analizirati potrošnju energije javne rasvjete te dostaviti izvješće Nacionalnom koordinacijskom tijelu.
- Postojeća dotrajala rasvjetna tijela zamijeniti s energetski učinkovitijima
- Primijeniti automatske senzore za uključivanje i isključivanje rasvjete u unutarnjim prostorima, kao i za prilagodbu i ograničavanje trajanja vanjske rasvjete ovisno o intenzitetu dnevne svjetlosti.
- Postavljanje naljepnica na prekidače svjetla s prigodnim porukama koje upućuju na potrebu štednje energije radi očuvanja okoliša.

4.2.4 Električni uređaji i oprema

- Pri nabavci novih električnih uređaja i opreme, te zamjeni starih koji se uklanjaju iz uporabe, odabrati one koji su ekološki dizajnirani i svrstani u najviše razrede energetske učinkovitosti (A+ i A++).
- Uređaje i opremu koji se ne koriste potrebno je isključiti umjesto da ih se ostavi u prigušenom načinu rada („stand by“)

4.2.5 Uređaji i oprema informacijske tehnologije i uredsko poslovanje

- Pri nabavkama računalne i uredske opreme, tehničke specifikacije moraju odgovarati sljedećim uvjetima: Energy star 5.0 kao osnovni zahtjev za osobna i prijenosna računala te monitore; WEEE oznaka za označavanje odvojenog skupljanja EE otpada; RoHS potvrda da proizvod ne sadrži štetne tvari u električnoj i elektroničkoj opremi
- Maksimalno prilagoditi poslovanje sveučilišnih sastavnica suvremenom e-poslovanju uz smanjenje potrošnje papira.
- Maksimalno iskoristiti sadržaje Sveučilišne knjižnice i multimedijalnog centra Osijek u nastavi i istraživanju, koristiti njezine elektroničke usluge i on-line resurse koji uključuju pristup više od 500.000 knjiga, od kojih su mnogobrojne e-knjige, e-časopisi, dokumenti. Maksimalno iskoristiti istraživačke baze podataka i alate dostupne putem web stranice SKIMCO.

- Uvesti zajedničko korištenje pisača i fotokopirnih uređaja umjesto korištenja više malih pisača raspoređenih po uredima, koji proizvode više otpada zbog zasebnih tonera.
- Podesiti opcije uštede energije na računalima; u slučaju odsutnosti od računala dulje od 20 minuta isključiti monitor, a ako je planirana odsutnost dulje od 2 sata, tada isključiti računalo.
- Perifernu računalnu opremu (skeneri, pisači, punjači i dr.) isključiti kada se ne koriste umjesto da ih se ostavi u prigušenom načinu rada („stand by“)
- Preraspodijeliti još upotrebljivu imovinu (opremu, predmete) između sastavnica i na taj način produljiti vijek trajanja umjesto da se imovina odbacuje kao otpad.
- Predmete i opremu koji više nisu potrebni sastavnicama, Sveučilište može ponuditi javnosti organiziranjem sajamskih prodaja, javnih dražbi ili darovati u humanitarne svrhe.

4.2.6 Obnovljivi izvori energije

- Planirati povećanje korištenja obnovljivih izvora energije
- Osigurati opskrbu električnom energijom od dobavljača koji posjeduje certifikat („zeleni certifikat“) da električna energija u visokom udjelu potječe iz obnovljivih izvora
- Planirati postavljanje fotonaponskih ćelija i solarnih kolektora radi bolje korištenje energije sunca, - Planirati korištenje vjetra i biomase na objektima i površinama kojima raspolažu sastavnice Sveučilišta
- Poticati sastavnice Sveučilišta na prijavu projekata ugradnje sustava za dobivanje energije iz obnovljivih izvora.
- Planirati osiguranje prirodnog osvjetljenja na novim zgradama i kod rekonstrukcije starih

4.3. Postupanje s otpadom

4.3.1 Izbjegavanje i smanjivanje nastajanja otpada

- Smanjiti nastajanje svih vrsta otpada tijekom uobičajenih aktivnosti sastavnica Sveučilišta
- Izbjegavati kupovinu robe u jednokratnoj ambalaži, a prednost dati većim pakiranjima
- Smanjiti korištenje plastičnih vrećica
- Povećati korištenje predmeta i proizvoda u čijoj proizvodnji su korišteni reciklirani materijali.

4.3.2 Odvojeno sakupljanje otpada

- Omogućiti odvojeno sakupljanje iskoristivih otpadnih tvari na mjestu nastanka otpada, radi kasnijeg uspješnijeg recikliranja i uporabe.

- Postavljanje spremnika za odvojeno sakupljanje: papira, ambalažnog stakla, plastične ambalaže, metalne ambalaže, istrošenih baterija i biootpada, u blizini zgrada sastavnica Sveučilišta, te po hodnicima ili u drugim prostorima unutar zgrade, kako bi studentima, zaposlenicima i ostalim korisnicima bilo omogućeno odvojeno odlaganje otpada.
- U suradnji s komunalnim tvrtkama jedinica lokalne samouprave, postaviti reciklažne ekotoke sa spremnicima ili kontejnerima, odnosno mini reciklažna dvorišta na prostoru Sveučilišnog kampusa.
- Povećati količinu odvojeno sakupljenog i recikliranog komunalnog otpada

4.3.3 Postupanje s električnim i elektroničkim (EE) otpadom

- Organizirati na svakoj sastavnici odvojeno sakupljanje, prethodno razvrstavanje i privremeno skladištenje električnih i elektroničnih uređaja i opreme, kao što su: veliki i mali kućanski uređaji; oprema informatičke tehnike; oprema za telekomunikacije; oprema široke potrošnje; oprema za reprodukciju zvuka i slike (TV aparati, kamere); fotonaponske ploče; rasvjetna oprema; alati i strojevi; oprema i uređaji koji se koriste u medicinske i slične laboratorijske svrhe; instrumenti za praćenje i kontrolu (detektori, senzori, termostati).
- Svaka sastavnica Sveučilišta obvezna je, u svojstvu posjednika EE otpada, pozvati ovlaštenog sakupljača te mu predati EE otpad u cijelosti i u stanju iz kojeg je vidljivo da nije prethodno rastavljan radi vađenja zasebnih komponenti ili dijelova.
- Posjednik EE otpada obvezan je prilikom predaje EE otpada sakupljaču potvrditi primopredaju potpisom na propisanim obrascu.

4.3.4 Postupanje s biootpadom

- Smanjivanje količine odloženog biorazgradivog komunalnog otpada.
- Primjenjivati kompostiranje biorazgradivog zelenog otpada s javnih površina (otpalo lišće, pokošena trava, grančice i dijelovi biljaka), te ostataka hrane iz studentskih restorana.
- Postaviti priručna kompostišta unutar Sveučilišnog kampusa.
- Dobiveni kompost koristiti kao korisni dodatak tlu na zelenim površinama.

4.3.5. Postupanje s otpadnim uljima

- Postupanje s otpadnim uljima provoditi na način kojim se ne dovodi u opasnost ljudsko zdravlje i okoliš. Zabranjeno je: ispuštanje otpadnih ulja u površinske vode, podzemne vode i drenažne sustave; odlaganje i/ili ispuštanje otpadnih ulja koje šteti tlu; sakupljanje otpadnih ulja u spremnike koji nisu propisano opremljeni za prihvatanje otpadnih ulja.
- Različite strojeve i mehaničke uređaje koji se koriste u okviru aktivnosti sastavnica Sveučilišta potrebno je redovito održavati kako ne bi došlo do nekontroliranog ispuštanja mazivih ulja te onečišćenja tla i vode.

- Otpadna maziva ulja sakupljati u spremnike koji moraju biti nepropusni, zatvoreni i propisno označeni, te ih privremeno skladištiti.
- Otpadna jestiva ulja, koje nastaje pripremom hrane u studentskim restoranima, sakupljati odvojeno od ostalog otpada u spremnike koji moraju biti nepropusni, zatvoreni i propisno označeni, te ih privremeno skladištiti.
- Svaka sastavnica Sveučilišta koja je posjednik otpadnih ulja dužna je predati otpadna ulja ovlaštenom sakupljaču otpadnih ulja uz popunjeni prateći list. Prilikom preuzimanja otpadnih ulja od posjednika ulja, ovlaštenu sakupljač otpadnih ulja dužan je ovjeriti prateće listove.

4.3.6. Postupanje s otpadnim baterijama i akumulatorima

- Sastavnice Sveučilišta postaviti će odgovarajuće spremnike za odvojeno sakupljanje otpadnih baterija i akumulatora u svom prostoru ili neposrednoj blizini, odvojeno od komunalnog i ostalih vrsta otpada.
- Sakupljene otpadne baterije i akumulatori, svaka je sastavnica u svojstvu posjednika dužna predati ovlaštenom sakupljaču, uz popunjeni prateći list, i osigurati mu uvjete za nesmetano preuzimanje otpadnih baterija i akumulatora.

4.3.7. Postupanje s otpadnim vozilima i gumama

- Otpadna motorna vozila (kategorije M1, motorna vozila za prijevoz putnika koja osim sjedala vozača imaju još najviše osam sjedala; kategorije N1, motorna vozila za prijevoz tereta čija najveća dopuštena masa nije veća od 3,5 tone) koja, radi oštećenja, dotrajalosti ili drugih uzroka, sastavnica Sveučilišta u svojstvu posjednika odbacuje, namjerava ili ga mora odbaciti, dužna je predati ovlaštenom sakupljaču
- Posjednik otpadnog vozila obvezan je otpadno vozilo u cijelosti predati sakupljaču te potpisom ovjeriti ispunjeni obrazac Pratećeg lista za opasni otpad i jedan primjerak zadržati za sebe. Također je obvezan sakupljaču predati presliku prometne dozvole.
- Osigurati privremeno skladištenje otpadnih guma s motornih vozila te ih predati ovlaštenom sakupljaču koji ima dozvolu i koncesiju za skupljanje otpadnih guma.

4.3.8 Postupanje s građevnim otpadom

- Građevni otpad nije dopušteno odlagati na mjestu nastanka niti na lokacijama koje nisu za to predviđene. Posjednik građevinskog otpada dužan je osigurati uvjete i povjeriti odvojeno sakupljanje i privremeno skladištenje ovlaštenoj osobi koja ima dozvolu za gospodarenje građevnim otpadom.

4.3.9 Postupanje s medicinskim otpadom

- Sastavnice Sveučilišta čije znanstveno-istraživačke i nastavne aktivnosti uključuju nastajanje medicinskog otpada dužne su osigurati odvojeno sakupljanje, vođenje evidencije, spremanje u odgovarajuće spremnike i privremeno skladištenje u posebno odvojenom prostoru do obrade ili predaje ovlaštenoj osobi koja ima propisanu dozvolu za gospodarenje medicinskim otpadom.

4.3.10. Postupanje s kemikalijama

- Unaprijediti mehanizme, postupke i mjere za sigurno postupanje s kemikalijama
- Sastavnice Sveučilišta koje koriste kemikalije u znanstvene svrhe ili u analitičkim laboratorijima moraju ispunjavati uvjete u pogledu posebnih mjera zaštite na radu s kemikalijama sukladno s propisima o zaštiti na radu.
- Osigurati propisane prostorne i sigurnosne uvjete za skladištenje opasnih kemikalija.
- Pri korištenju kemikalija voditi računa da opasne kemikalije koje djeluju u čvrstom ili tekućem stanju ne dospiju u sustav odvodnje komunalnih otpadnih voda i onečiste vodu.
- Opasne kemikalije koje djeluju u obliku plina moraju se skladištiti na dovoljnoj udaljenosti od najbližega objekta za boravak ljudi
- Uspostaviti sustav sakupljanja i zbrinjavanja kemikalija na razini Sveučilišta.

4.3.11 Zaštita od ionizirajućeg zračenja

- Planirati i poduzimati mjere zaštite od ionizirajućeg zračenja svih zaposlenika koji dolaze u kontakt s takvim zračenjem (stalni dozimetrijski nadzor od ovlaštene tvrtke, stalna edukacija i redoviti liječnički pregledi takvih zaposlenika). Mjere uključuju i informiranje svih zaposlenika sastavnice Sveučilišta o lokaciji ionizirajućih izvora.
- U situaciji kada sastavnica Sveučilišta (ili bilo koja druga fizička ili pravna osoba) želi ukloniti stalni izvor ionizirajućeg zračenja dužna je o tome izvijestiti Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost koji će prema vrsti i kategoriji izvora dati naputke o daljnjem postupanju (recikliranje izvora - njegova prenamjena drugoj ustanovi u Republici Hrvatskoj ili pak njegovo deponiranje).
- U slučaju bilo kakvog akcidenta sastavnica Sveučilišta obavezna je prije intervencije dežurnih službi (112) izvijestiti o postojanju stalnih izvora ionizirajućeg zračenja te njihovoj lokaciji na Sastavnici. Preporuča se na tlocrtu građevine ucrtati njihovu lokaciju, a primjerak tlocrta prosljediti javnoj vatrogasnoj postrojbi grada Osijeka.

4.4. Promet

- Strateški smanjiti individualno korištenje osobnih automobila za dolazak u sveučilišni campus.
- U sveučilišnom kampusu planirati izgradnju parkirališnih zona za osobne automobile u rubnim dijelovima tako da se unutar „Campusa“ preferira pješčenje i vožnja bicikala.
- Planirati infrastrukturu javnih pješačkih površina (nogostupi, pješačke staze) u „Campusu“ tako da se osigura kretanje pješcima te pristupačnost osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti.
- Planirati izgradnju mreže biciklističkih staza, te osigurati dostatni broj prikladnih i sigurnih mjesta za odlaganje bicikala
- Omogućiti autobusni i tramvajski prijevoz uz pogodnosti prijevoznih karata za studente.
- Pri planiranju kupovine i u postupcima javne nabave motornih vozila vrednovati potrošnju goriva, upotreba guma i druge opreme te iznos emisije CO₂.
- Propagirati nabavku električnih i hibridnih vozila za potrebe sastavnica Sveučilišta.

4.5. Prehrana u studentskim restoranima

- Pri nabavi namirnica za studentsku prehranu odabirati voće i povrće uzgojeno na okolišno prihvatljivi način (organski uzgoj, eko-proizvodi), te meso, mlijeko, mliječne proizvode i jaja koje potječe od životinja iz slobodnog uzgoja ili uzgojenih uz primjenu načela dobrobiti životinja.
- Promicati sezonsko korištenje namirnica u kuhinji.
- Odabirati dostavljače namirnica iz lokalnog okruženja jer kraći prijevozni put doprinosi smanjenju potrošnje goriva i emisije CO₂.
- Pružiti studentima mogućnost odabira jelovnika u restoranu, uključujući i vegetarijanski.
- Smanjiti kupovinu vode u plastičnim bocama i preporučiti korištenje pitke vode iz slavine.
- U restoranima postaviti spremnike za odvojeno odlaganje ostataka hrane te ostalih vrsta otpada.
- Primjenjivati mjere racionalnog korištenja energije i vode u restoranima

4.6. Gospodarenje vodom

- Primjenjivati mjere zaštite voda od svih oblika onečišćenja.
- Smanjiti potrošnju vode i osigurati njezino racionalno korištenje u sanitarnim prostorijama.
- Postaviti slavine sa senzore; stare vodokotlice zamijeniti onima sa sustavom niskog protoka.
- Postaviti naljepnice s porukama o štednji i racionalnom korištenju vode.

- Instalirati sustave za sakupljanje kišnice sa krovnih površina u zatvorene spremnike, a sakupljenu vodu koristiti za zalijevanje biljaka i natapanje zelenih površina u sušnim uvjetima.
- Na prostoru sveučilišnog campusa postaviti lokalizirane sabirnike za sakupljanje viška oborinske vode na prometnicama koja će otjecanjem biti ispuštena u kanalizacijski sustav ili reciklirana.
- Smanjiti potrošnju vode primjenom moderne tehnologije i sanitarne opreme

4.7. Očuvanje biološke raznolikosti

- Provedba projekta „Priroda u vrtu“
- Hortikulturni pristup
- Sadnja autohtonih biljnih vrsta koje su prilagodljive uvjetima lokalne sredine
- Oblikovanje ukrasnih perivojnih gredica, s tematskim poljima
- Potrebno zasaditi biljke kojima je potrebna mala količina vode
- Redovito brinuti o kontroli štetočina, biljnih bolesti, i korova u Campusu na najprirodniji mogući način vodeći se propisima
- Uspostavljanje manjeg pčelinjaka u sveučilišnom kampusu
- Promicati biološke i ekološke vrijednosti zaštićenih dijelova prirode i područja ekološke mreže u široj okolini Sveučilišta

4.8. Zaštita krajobraza

- promicati zaštitu krajobraznih vrijednosti sukladno zakonima, odlukama i mrežama
- valorizirati postojeće krajobrazne vrijednosti
- educirati studente o načelima očuvanja krajobraza i krajobraznih vrijednosti
- unutar površina neposrednog okoliša zgrada (dvorišta) provoditi projekte očuvanja biološke raznolikosti
- primjenjivati model „Zelene gradnje“ kao dio mehanizma očuvanja zdravog urbanog krajobraza
- što je moguće više primjenjivati model izgradnje 60:40 u korist zelenih površina
- oblikovanjem zelenih površina na način odabira biljnih vrsta drveća, grmlja i trajnica, da one osim estetske vrijednosti poštuju slijedeća načela: čuvaju prostor od onečišćenja svih izvora, sprečavaju buku, daju dovoljno zračne vlage transpiracijom lisne površine u ljetnim mjesecima, djeluju kao vjetrobrani, smanjuju sunčevu toplinu, čiste prostor u smislu antibakterijskog djelovanja

4.9. Postupci javne nabave

- Promicati naručivanje roba i usluga koje, u usporedbi s istovrsnim proizvodima i uslugama, tijekom životnog ciklusa imaju manji utjecaj na okoliš i jednake i/ili bolje funkcionalnosti te pozitivne društvene i ekonomske učinke.
- Pri planiranju i provedbi postupaka javne nabave roba, radova i usluga poticati korištenje kriterija „zelene“ javne nabave koji obuhvaćaju kriterije energetske učinkovitosti, zaštite okoliša i održive potrošnje i proizvodnje.
- Integrirati kriterije „zelene“ javne nabave u natječajnu dokumentaciju za nabavku: električnih uređaja i strojeva; računalne i uredske opreme; opreme za grijanje, ventilaciju i klimatizaciju; motorna vozila; rekonstrukcije i izgradnje novih zgrada; uredskog papira; sredstava za čišćenje; namještaja; hrane za potrebe studentskih restorana.
- Osposobiti osobe zadužene za javnu nabavu za primjenu kriterija „zelene“ javne nabave

4.10. Obrazovanje za zaštitu okoliša i održivi razvoj

- Organizirati edukaciju o zaštiti okoliša i prirode po sastavnicama Sveučilišta kroz predavanja, radionice i nastupe kulturnih grupa
- Poticati studente za organizaciju studentskih udruga kojima bi primarni cilj bio zaštita okoliša
- i zaštita prirode
- -Formalni i neformalni programi obrazovanja trebali bi doprinijeti razvijanju kompetencija onih koji će to prenositi na druge u daljnjem procesu obrazovanja.
- Educirati edukatore
- -Izraditi strategiju za obrazovanje za održivi razvitak
- Poticati sastavnice Sveučilišta i studentske udruge da se uključuju u obilježavanje značajnih dana u zaštiti okoliša i prirode (Tablica 4); sudjelovanje s drugim srodnim ustanovama ili udrugama u planiranju aktivnosti obilježavanja.

Tablica 4. Značajni dani za obilježavanje zaštite okoliša i prirode

Datum	Naziv
2. veljače	Svjetski dan močvarnih staništa
20. ožujka	Međunarodni dan rijeka
21. ožujka	Svjetski dan šuma
22. ožujka	Svjetski dan voda
29. ožujka	Akcija: Sat za planet Zemlju
22. travnja	Dan planeta Zemlje
26. travnja	Dan obnovljivih izvora energije
20. svibnja	Dan zdravih gradova
22. svibnja	Svjetski dan zaštite biološke raznolikosti / Dan zaštite prirode
24. svibnja	Europski dan parkova
5. lipnja	Svjetski dan zaštite okoliša
29. lipnja	Međunarodni dan Dunava
16. rujna	Međunarodni dan zaštite ozonskog sloja
16. – 22. rujna	Europski tjedan kretanja
22. rujna	Europski dan bez automobila
16. listopada	Svjetski dan hrane